

2 CENTESIMI

Predbrojka za Monarhi ja
iznosi 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 2 pare.

Abbonamento per la
Monarchia: Corona 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 2 cent.

Abbonament für die
Monarchie vierteljährig
4 K, einzelne Nummer
2 Heller.

OMNIBUS

Izlazi svaki dan osim nedjelje i svetka
u 11 ura prije podne. Esce ogni giorno eccettuato le dome-
niche e feste alle 11 ant. Erscheint täglich außer an Sonn- und
Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

2 HELLES

Za uvestenje objava u
«Matem Oglasniku» plaća
se za svaku ried 2 para
Najmanja pristojba 30 p.

Per le inserzioni d' avvisi
nel «Notiziario d'affari»
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
30 centesimi.

Jedes Wort im «Kleinen
Anzeiger» kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA I dr. prije J. Krmpotić i dr., PULA — Via Giulia br. 1.

Pogovor o pitanju ustrojenja novih škola u Puli.

Prekjučer dne 12. srpnja obdržavao se «Pogovor» o pitanju hrvatskog školstva u grauu Puli. Al to nije bio «Pogovor», kako u pozivima spomenuto, bio to veliki narodni sastanak na kojem je volja naroda rekla svojcu, bila to narodna manifestacija za najsvetiji uzor ljudstva: — za izobrazbu.

Već iza deset sata počela se velika dvorana «Narodnog Doma» puniti narodom svake ruke, položaja i zanata, to je već u jedanaest bila sa svojim galerijama puna ko šipak. Bilo to časno općinstvo, odrastao narod ozbiljna lica, koji ima da nešto valjanog i pameitnog izvede.

Tačno o 11 sati ustaje pravatelj družbine podružnice, veleuč. gospodin

Dr. Ivan Zuccon

te počinje, da Talijani u Puli, snažno potpomagani od općinske i pokrajinske uprave, traže novih škola za se. Vlada skrbi opet sa svoje strane za otvorenje novih škola samo za Njemce. Da se čuje i naša riječ u tom pogledu, Odbor je družbine podružnice sazava ovaj sastanak, da dokazemo, da i u nama vruća krvca, te da muškrom riječju zahtjevamo što nas ide. Zapisnik će voditi tajnik g. Jelusić.

U zadoje doba — veli govornik — talijansko se i njemačko novinstvo upravno natječe, tko će da sagradi i ustroji što više svojih škola u gradu Puli. I ovi imadu za sve izgleda, jer dok jedne podupire općina i pokrajinski odbor, drugi se šire na račun i pripomoć države, jedini mi ostajemo praznih ruku. Ni pola muke, da to ovi čine na svoj račun, al je tu i naša koža po srijedi, tu je naš teško stečeni novac koji se razmeće, jer to grade i našim novcem, koji mi svi porezom uplaćujemo. U tom rasipanju moramo i mi podignuti svoj glas, da se već jednom i nama ugodi. Radi toga se i sastasmo danas ovdje, da postavimo temeljni kamen našemu školstvu u ovome gradu, da se za ovu stvar svi zauzmemo kao vascijeli čovjek, pa će nas na taj način i drugi štovati.

Govornik podsjeća na napis na zigicama: «Narod bez škola jest narod bez budućnosti». Mnogi vas ne znate čitati ni pisati, jer niste htjeli ili niste imali zgode da polazite škole. Danas vam znanje na svakom koraku treba pa ljuto žalite što ste nepismeni, al zato uzastojte da vaša djeca ne podu vašim putem, no da se izobrazu u slatkoj majčinoj riječi. Neuku je čovjeku tama pred očima, sve ga nadoji u računu prevartiti, sve mu je zatvoreno i ne može u ničem napredovati. Spominje govornik Čehe, koji su najindustrijalniji narod države i koje je do toga dovela jedino — škola i koja im je pomogla do moći i bogatstva.

Narod bez škole ne zna a niti uviđa svoje potrebe, ne zna svoja prava, nego živi onako od dana u dan dok ga Bog k sebi ne pozove. Gledamo li u budućnost, to je škola kvas iz koga ima da postane dobar kruh.

Spominje, kako se s nama od uvijek mačuhinski postupa, jedni skrbe za Talijane, drugi za Njemce a mi smo sirote prepušteni sami sebi. I trojaki tvrdi porez plaćamo, jedan u novcu, drugi u krvi jer naši momci moradu u vojsku, a plaćamo i treći najteži: podupiremo svojim novcem škole da nam našu djecu odnarađe. To je grijeh koji vapije pred licem božijim i radi kog se grće pijesti. Članak XIX. državnog temeljnog zakona kaže, da svi narodi države imadu jednaka prava. Pusta prava na papiru! A mi vidimo od dana u dan, da smo od svih zapušteni, od nas je jedino zahtjeva: šuti i plati. A šta slijedi iz toga? — Mi se ne možemo od nikoga šta dobra nadati, nego se moramo osvititi sami na svoje junacke noge i ko ljuti arslani tražiti svoja prava i ne dopustiti da nas nitko ropski ponizuje.

Mi ne tražimo ništa preko zakona al zahtjevamo ono što nas kao državljane ide što moramo imati Eto tamo u Šijani naše škole lijepe i šesterorazredne sa 400 djece a koliko je jošte druge koju se gubi kojekud. Molilo se da pokrajina ustanovi ovdje hrvatsku školu al sve spise krije prašina. Prije par godina nekakva komisija ispitivala roditelje — na temelju uložene molbe — u kojem bi jeziku želili školu, a jedan talijanski član pitao roditelje: — «vuole la scuola slovena, o ilirica, o slava, o croata»? (Jedan glas iz općinstva: to se je meni dogodilo). A šta da ti na to odgovori čovjek?

Govornik izvada dalje, da je sramota po državu što ovakvo s nama postupa. U Trstu eto Slovenci za silnu svoju mladež jur 23 godine traže škole a jošte danas nemaju niti jedne. Drugima ide sve laganu, kano po loju, za nas nema ništa. Mi smo državni nužni za sve, al što se tiče prava, tu smo posljednji, dapače tu nas nema. Govornik navada po broju njemačke i talijanske škole u gradu, kojih je i suviše. Ove nisu za nas jer ne želimo da nam se djeca odnaruđuju. Materinski jezik je temelj svakoj izobrazbi, to je čvrsta i stalna podloga na kojoj se mogu praviti čudesa. Kad se nama ništa ne daje, pak rade oħda nek prestane sve. Vlasti nama ništa ne daju, a mi moramo da si od ustju oduzimljemo uzdržavjući ovu našu hrvatsku školu, koja može uz bok stajati svakoj drugoj u gradu. Govornik je čuo od visokih gospoda, koje su posjetile izložbu ručnog rada koncem školke godine u družbinoj školi, da ova u eleganciji izradbe i mnoštva praktičnih radnja nadvisuje škole mornarice a nekmoći građske škole. Dok se pako riješi pitanje o javnim školama, dužnost je svakog pojedinca, bio gospodin ili radnik, da pazi ovu našu dragu školu i tamo šalje svoju djecu.

Prema koncu preporuča govornik, da uz školu i do m mora da ugraja djecu na narodnom temelju. U svakoj kući valja da se govori naš lijepi jezik, svuda da odzvanja njegova riječ i pred svakom oblasti moramo da zatražimo pravo našem jeziku. Time će nas svijet poštivati a nam

svima je dužnost da se svud i svagdje iskazemo kano ljudi i Hrvati.

Tečajem govora bilo je burnog povlađivanja a i konac je bio sjajno nagraden.

Predsjedatelj poziva koo želi o predmetu govoriti. Najavlja se član radničke organizacije, radnik

g. Hackstock,

koji govori izgrovitio i oduševljeno. Spominje stare hrvatske borbe, gdje smo se vode naroda borili samo za svoj ugled i svoju korist. Istra ipak imade dičnih prvaka koji su se potegli za svoj narod. Mi imademo u povjesti sjajnu prošlost kao ljudi i junaci, pa nas se i danas oblasti boje, a samo da se ne pridignemo, drže nas u tami. Štiste nas i grnjeće gdje samo mogu jer vele, da nemamo kulture. Na majkama stoji, da one narodno uzgoje svoju djecu, da svuda s njima hrvatski govore, jer je kuća prva i glavna škola. U Puli. Valja tražiti svoja prava makar demonstracijama da pokažemo žilavosti i da se znade da smo živi.

Iskrene riječi g. Hackstocka bile su prihvaćene sa cijelom olujom povlađivanja.

Predsjedatelj pita, je li se voljan jošte koji oglasti.

Najavlja se socijal-demokrat

g. Haramina.

Veli, da on ne dolazi na ovaj sastanak kano protu-govornik. Pitanje o kojem se raspravlja važno je i kulturno. I njegova stranka — (jugoslavenski socijal-demokrati) — je javno o tome pitanju raspravljala. Govornik kaže, da imade 18 općina u Istri koje nemaju škole a imade sela, koje imadu po dvije, hrvatsku i talijansku. To želi imati buržoazija da u mutnom lovi na svoju korist. On nije protiv visokim školama za koje se troši godimice 57 milijuna, jer je tu znanost, sramota je, što je za pučke škole određeno samo 7 milijuna. Hrvati i Slovenci, kojih je većina u Istri, plaćaju vije poreza nego Talijani, radi toga imadu pravo da imadu i više svojih škola. Prvaci naroda morali bi povesti veću borbu u narodu, a da ovaj traži od države svoje škole. Narod plaća porez za škole i drugi opet porez za družbine škole. Vlada je dužna da preuzme sve škole. Prema koncu preporuča govornik, da bi se Hrvati u kulturnom pitanju združili sa socijalnom demokracijom da uspjeh bude bolji i svi valja da stupe u borbu.

g. A. Belanić

koji preporuča, da si općinstvo duboko usadi u srce što je danas čulo i da ovo razglasi u svom bližem krugu. Sramit se mora Austrija kad s nama tako postupa a bez nas ne bi bila velevlad. Spominje uvredu naneseuu hrvatskom narodu po odboru bečkog «Festzuga» koju se je htjelo ublažiti rečenicom kraljevom prigodom prolaska Dalmatinaca: «Ovo je narod na koga se mogu zanesti». Ako to odgovara istini on ne zna. Govori, da nam se protivnici rugaju, tobož, čemu da vam oduzemo škole kad ih sami ugrđavate. Koncem opaža, da valja bućiti i

tada ćemo do nečeg dospjeti a dotle sibirati za Družbu.

Govorniku povlađuju.

Na temelju pretresenog pitanja sastavlja se ova rezolucija:

REZOLUCIJA.

Hrvatski i uopće slavenski građani Pule, sakupljeni dne 12. julija 1908. na pogovoru o školskom pitanju za puljsku općinu;

čuvši razne govornike o stanju školstva u Puli i okolici;

zgražuju se

nad postupkom pozvanih oblasti u pogledu otvorenja hrvatskih škola u ovome gradu te nad posvemašnjim nemarom istih prama školskim potrebama hrvatskoga i uopće slavenskoga građanstva;

pritužuju se

proti tomu, da se od strane vlade otvaraju i uzdržavaju samo njemačke a od strane općinske i pokrajinske vlasti samo talijanske škole, za koje, jedne i druge, moraju plaćati također Slaveni;

zahtjevaju

da pozvane oblasti pristupe bezodvlačno k otvorenju hrvatskih škola u ovoj gradskoj općini i to:

- 1) dviju šesterorazrednih muških i dviju takvih ženskih pučkih škola;
- 2) građjanske škole za ženske;
- 3) obrtne škole;
- 4) škole za poljodjelstvo, osobito vrtlarstvo i vinogradarstvo — to sve u gradu;
- 5) pučke škole u Jadreškim i pučke škole u Vinkurano u

prosvjeduju

najodrešitije proti otvaranju budi kakve nove talijanske ili njemačke škole, dok nebudu udovoljeno gornjim zahtjevima Slavena.

Predsjedatelj daje rezoluciju na glasovanje, koju se dignuće ruke prima jednoglasno. Isti blagodari općinstvu na toli mnogobrojnom dolasku, redu i miru te zaključuje sastanak.

Vladu je na sastanku zastupao redarstveni kancelista g. Aduaz.

VIESTI.

Mjestne.

Vjenčali se.

Dne 5. o. mj. vjenčao se je g. dr. Marijan Cukar k. k. financijski komesar u Gorici sa veleuvriednom gospođjom Sidonijom pl. Marochino rođjenom Grčković iz Opatije.

Naše srdačne čestitke.

Braci Sokolašima!
Pozivlju se braća odbornici, da sutra u sriedu u 8 1/2 u večer *nefaljemo dođju* na konstituirajuću sjednicu. Zdravo.

Narodni darovi.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda primili smo:

Stari Puhtić iz Pomeria šalje K. 5— u ugodnu uspomenu, da baš na čestan dan rastanka sv. apostola će se od njega ra-

Hotel i reštauracija, Pula, via Kandler, 47.

Nanovo obnovljeno i ukusno uređjeno. — Sobe čiste. — Cijena umjerena.

stati njegov punoznačajni gosp. Ankulie, a kojim se je pred pet godina za prvi put sastao te upoznao u vinskijoj, družbinoj učionici. — Štovahu se i ljubljahu bolje nego rođena braća!

Današnji izkaz K 5—
Zadnji izkaz 993'16
Ukupno 998'16

Pozor naši.

Po Pulskoj občini obilazi od jučer obćinska komisija koja ima svrhu da popiše sve stanovnike i njihov jezik. Vruće preporučamo svima neka dobro paze da se svi naši upišu ono što jesu, hrvati, te da na odnosni upit: kako govorite, odgovara svi: mi govorimo hrvatski. Tako isto slovinci (kranjci) neka odgovore: mi govorimo slovenski, Česi česki itd. Preporučamo našim učiteljima i svećenicima neka odmah i češće pouče narod o tome.

Radi ljubavi u smrt.

Vojnik Stjepan Selinsek iz Štajerske, bio je zaljubljen do ušesa u liepu jednu štajerku koja rek bi da mu nije odvrćala milo za drago.

Dne 10. tek. mj. primio je Selinsek brzjav od majke kojim mu javlja, da se je njegova djevojka zaručila s drugim. Usljed toga se je Selinsek ubio puškom na briegu Giro.

Za polješanje Baške.

Gosp. Puhtić iz Pomeria šalje K 5 za polješanje Baške, jer je čuo da inostranci koji polaze ondješnje novo kupalište rado zalaze u crkvu nedjeljom da čuju staro-slovensku liturgiju.

Engleska eskadra u Puli.

Engleska eskadra koja je došla jučer u Pulu, sastoji od sljedećih brodova: «Queen» (admiralska lađe) sa 16 topova i 844 monka, «Prince of Wales» sa 16 topova i 840 momaka, «Goliath» sa 16 topova i 746 momaka, «Glory» sa 16 topova i 750 momaka, «Suffolk» sa 14 top. i 716 momaka i torpednjača «Hussar» sa 2 topa.

Osim navedenih svečanosti nadodati se ima i svečanost dne 16. t. mj. na 5 sati zapadne koju daju štopski podčastnici u reštauraciji Werker na čast engleskih gostova

PARTE ITALIANA.

NOTIZIE.

Locali.

Cronaca giudiziaria.
Ieri furono condannati:
Gorlato Emilia fu Francesco, Salvador Ruggiero fu Alessandro, Salvador ved. Mattea a 10 cor. di multa cadauno, per avere offeso Domenica Ružić.
Maria Baćac a 20 cor. di multa per offese a Giovanna Smoković.

Tomaso Jaschi a 20 cor. di multa e sua figlia Caterina Jaschi maritata Schrock a 10 cor. di multa, per aver offeso Ida Parentin ritenendola corrispondente del «Corso» il quale fra i «se disse» pare abbia scritto qualcosa che non garbava ai Jaschi.

Giuseppe Russian, abitante in via Promontore N. 404, a 15 giorni d'arresto per offese, percosse e minacce pericolose alla propria moglie Antonia.

Chiò che si perde e si trova.
Venne perduto dalla signora d'un ufficiale di Marina un braccialeto d'oro massiccio, al cocchiere Sineck caddero 2 sedie dal carro senza che egli se ne accorse. Venne rinvenuto un rosario madreperla con croce madreperla.

CORRISPONDENZE.

Arrenda sul vino e carni.

Lussimpiccolo, 13 luglio 1908.

Li 27 corr. avrà luogo presso il locale Municipio il concorso per l'arrenda sul vino e sulle carni nel distretto steurale di Lussino per gli anni 1909 e eventualmente per gli anni 1910 e 1911.

Il principale importo contrattuale è stabilito a cor. 9000 sul vino e mosto e cor. 7000 sulla carne, assieme cor. 16.000. I contratti si possono stipulare colla concorrenza della maggioranza degli industriali e dei loro procuratori legalmente autorizzati.

Varie.

Il congresso a Daila.

Al congresso dei cristiano-sociali, non vi intervennero, come da noi erroneamente pubblicato, circa 300 persone, ma oltre 3000 persone. Un tanto ci viene comunicato da persona di nostra fiducia, e noi, per amore della verità, volentieri lo riportiamo.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA I DR
Odgovorni urednik: ANTE BELANIC.

Mali oglasnik.

Piccolo notiziario.

VENNE SMARRITO un piccolo cane bianco. L'onesto trovatore lo porti in via S. Martino 40, ove riceverà la mancia. 135

PRODAJE SE cijeli namještaj jednog dućana. Koji želi kupiti neka se požuri jer će samo tri dana biti roba na raspolaganje. Popitati se u uredništvu Omnibus. 136

SI VENDONO tutti gli utensili appartenenti a una bottega. Chi desidera comperarli s'informi tosto alla redazione dell'Omnibus, perchè gli oggetti sono a disposizione per soli 3 giorni. 136a

TKO ŽELI kupiti rabljeno pokućstvo u veoma dobrom stanju i uz niske cijene nek se obrati na g. F. Barbačić na uglu ulice Sissano-Diana. Imade ormar, postelja, sobnog pokućstva itd. 134

CHI VUOLE BERE del buon Opollo e brama condire con buon olio, vadi da Tranšić, via Giosuè Carducci 10. Si vende a massimo buon prezzo. 122

VENDESI nella tipografia Laginja e comp. via Giulia i vecchi giornali a 8 soldi il chilogramma. 86a

Trgovcima i raznim gospodarskim društva na znanje: U našoj «Narodnoj Tiskari Laginja i drug.» mogu se dobiti razne trgovačke i zapisničke knjige uz jeftinu cijenu. 52

PRODAJE SE u tiskari Laginja i dr. via Giulia i stare novine po 8 novčića kilogram. 86

Avviso di trasloco.

La Cappelleria

alla Città di Gorizia

di Antonio Pistorelli

si è TRASLOCATA
in Via Sergia N. 67

dirimpetto gli uffici del «Giornaleto»

come pure la rappresentanza della Tintoria in manifatture d'ogni genere
 lavatura, pulitura a secco di
Federico Maule in Trieste.

KNJIGA

bez koje ne smije biti nijedan Istarski Hrvat je

„Novi Izborni Zakon za Sabor Istre“

Pušklim načinom protumačeno, i jednom zemljopisnom kartom Istre.

Ciena 1 K.

Naručuje se kod

Tiskare Laginja i dr. - Pula.

LAMPIONI

raznih oblika i boje dobivaju se u

Papirnici LAGINJA i dr. PULA, ulica Giulia, br. 1.

LAMPIONI

d'ogni forma e colore si vendono nella

Cartoleria Laginja e comp. Pola, Via Giulia, 1.

Sa danom 8. julija t. g. preuzeo sam na svoj račun gostionu

„All' Antica Casa“

Via Diana br. 26

u kojoj ću točiti izvrsno Ožujsko Pivo, birana Istarska i Dalmatinska vina te voditi domaću kuhinju.

Preporučam se, da me svi dodju pohoditi i bilježim se Veleštovanjem
Šime Matijević.

PEKARNA

Ljudevit Dekleva

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

PANIFICIO

Lodovico Dekleva

Via Campo Marzio N. 5 — Filiale Via Veterani N. 1.

Vendita pane fresco tre volte al giorno.

Servizio diretto a domicilio e nei pubblici locali.
Vendita farine d'ogni qualità dai migliori mulini a prezzi di giornata.
Servizio celere e inappuntabile.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju sadržajnik dielova jedan ili više po krana 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član to plaća od istoga 4%, 5%, čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod mlađenja suglasno ustanovio veći ili manji rok na odkas, uz odkas od 2 dana.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenico i sadržajnik uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poatle podne; u nedjelju i blagdane zatvoreno.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u vialo Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod deano, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.